

Reciclarea, cu rezultate foarte bune, este posibilă în România

Săptămâna trecută, pe 13.12.2017, ViitorPlus – asociația pentru dezvoltare durabilă a organizat dezbaterile **“Provocări și soluții în managementul deșeurilor la nivel de administrații locale, companii și ONG-uri”**. Au fost invitați pentru a prezenta modele funcționale de colectare selectivă a deșeurilor, exemple pozitive de reutilizare și reciclare:

- Korosfoj Sandor - Manager proiect la Primăria Târgu Lăpuș;
- Teia Ciulacu - Președinte ViitorPlus și inițiator proiect RECICLETA;
- Simona Tatu - Consilier PR, Omniasig Vienna Insurance Group;
- Mihai Draguț - Șef centru, Vrancart Pantelimon;
- Raluca Ouriaghli - Director executiv „Ateliere Fără Frontiere”;
- Andrei Coșuleanu - Director executiv „Let's Do It, România!”.

PROVOCĂRILE ACTUALE DIN DOMENIUL COLECTĂRII SELECTIVE A DEȘEURILOR

Este deja cunoscut faptul că, de ani de zile, gestionarea deșeurilor este o provocare majoră, România aflându-se pe ultimele locuri din UE la capitolul reciclare. Conform cifrelor centralizate de EUROSTAT în 2015, din 272 de kilograme de deșeuri menajere generate într-un an de un român **doar 3% se reciclează**. Îngrijorător este faptul că **până în 2020 ar trebui să reciclăm 50% din deșeurile municipale** (care să includă cel puțin hârtia, metalul, plasticul și sticla), conform obiectivelor stabilite de Directiva Europeană Cadru privind Deșeurile (Directiva 2008/98/EC). Neatingerea țintelor asumate prin aderarea la UE, va atrage sancțiuni prin procedura de Infringement aplicată de Curtea Europeană de Justiție, amenzi de 200.000 euro/zi, care se vor plăti din banii publici.

CAUZELE MAJORE ALE ACESTEI RATE DE RECICLARE FOARTE SCĂZUTE, au fost expuse de Teia Ciulacu, Președinte ViitorPlus:

- infrastructura de colectare selectivă care nu există sau nu este funcțională;
- lipsă generalizată de educație de mediu – nu există în cadrul programei școlare o materie dedicată studiului pentru protejarea mediului, copiii nu învață că este nevoie de un mediu sănătos ca să trăim sănătos;
- lipsă de încredere a populației că ceea ce se colectează selectiv se și reciclează;
- taxarea nediferențiată la ridicarea deșeurilor sau, în unele cazuri, taxă zero pentru ridicarea gunoiului, promisă în campanii electorale și aplicată în anumite administrații publice. Ljubljana, capitala Sloveniei, a fost numită **Cea mai verde capitală europeană în 2016** pentru progresul obținut în protejarea mediului. Aici se aplică principiul “Plătești pe măsură ce arunci”, iar cei care nu colectează selectiv plătesc mult mai mult la ridicarea deșeurilor.

CARE SUNT MODELELE CARE FUNCȚIONEAZĂ?

1. **Korosfoj Sandor, Manager proiect la Primăria Târgu Lăpuș, a prezentat sistemul de colectare selectivă și rezultatele obținute.** *“Oricine, dacă vrea să facă, poate să facă și reciclare în România și la un nivel foarte bun”* – a declarat S. Korosfoj.

Târgu Lăpuș a reușit ceea ce s-a putut concretiza în foarte puține administrații locale din România: **o rată de reciclare de 12 ori mai mare față de media pe țară, mai exact o rată de 68% din totalul deșeurilor municipale colectate**. Acest lucru a fost posibil prin crearea și implementarea unei **strategii de gestionare a deșeurilor la nivel local**, deoarece strategia la nivel național este depășită și nu ar fi

putut obține rezultatele scontate prin aplicarea ei. Pe lângă această strategie, există **un plan local de gestionare a deșeurilor și un regulament de salubritate**, care a fost îmbunătățit constant, **de la 1 ianuarie 2018 fiind posibilă colectarea deșeurilor pe 15 categorii, pentru care Primăria Târgu Lăpuș a identificat și soluții de reciclare**. O altă componentă importantă - **serviciul de salubritate este propriu**, și nu-și doresc să-l externalizeze pentru că pot pierde controlul asupra lui. Korosfoj a menționat faptul că este mai ușor dacă se lucrează cu o companie privată, dar pot apărea diferite interese, ce pot ajunge să împiedice buna aplicare a sistemului de colectare actual, care funcționează foarte bine.

În prezent, colectarea deșeurilor se face săptămânal de la gospodăriile individuale și zilnic de la blocuri, pe **6 categorii principale de deșeurii: hârtie și carton, metal, plastic, sticlă, nedegradabil și rezidual nediferențiat**. Gospodăriilor le-au fost oferite recipiente speciale pentru compostul substanțelor biodegradabile. Până de curând, categoria „nesortat” reprezenta 41%, dar autoritățile locale au dorit să știe exact din ce este formată, astfel încât să poată eficientiza sistemul de colectare și să crească rata de reciclare. Așadar, au luat categoria nesortat și au separat-o ei după colectare, ca să poată afla ce conținea de fapt. În martie 2017 au concluzionat că deșeurile colectate local au următoarea componență: 22% hârtie, 33% plastic, 19% biodegradabil, 17% rezidual/nediferențiat, 4% metal, 4% sticlă, 2% textile, 1% altele, sub 1% deșeurii periculoase.

Un exemplu de soluție identificată pentru reciclare se referă la Tetra Pack, ambalajul sub formă de cutii pentru îmbutelierea băuturilor. Tetra pack-ul este considerat, la nivel de țară, un deșeu care nu se poate recicla, pentru că se reciclează foarte greu și nu există interes din partea fabricilor pentru a-l prelucra. Cei din Târgu Lăpuș au identificat o fabrică din Italia, Lucart, care deține un depozit de colectare în Ungaria, unde se poate primi Tetra Pack-ul, dar în cantități foarte mari, de ordinul tonelor transportate cu un tir. În cadrul conferinței organizate de ViitorPlus, reprezentantul companiei **Vrancart, fabrică din România**, a deschis o discuție cu Korosfoj Sandor în care a explicat faptul că Primăria Târgu Lăpuș poate trimite Tetra pack-ul, în cantități mai mici, sub formă de balot, și către compania Vrancart, care a **început să recicleze și acest tip deșeu**.

Publicul prezent la conferință și-a manifestat curiozitatea *“cum ați reușit să convingeți cetățenii să colecteze selectiv?”* și ce poate face fiecare dintre noi pentru ca și alte orașe să urmeze acest exemplu. Reprezentantul Primăriei Târgu Lăpuș a explicat că **au aplicat legea și au început să dea amenzi**, inclusiv firmelor. *“Responsabilă pentru colectarea selectivă într-o unitate administrativ teritorială este primăria. Primăriile în București nu au nicio scuză, ar trebui să aplice legea”,* a mai spus Korosfoj. Acesta a completat: *“În județe se scuză cu acele SMID-uri. Și spun “stai puțin că este în construcție SMID-ul și nu putem face nimic”. Garda de Mediu îi mai amendează, dar plătesc amenda tot din banii cetățenilor. Deci presiunea ar trebui să meargă de jos în sus, în direcția asta prezezi administrația să aplice legea.”*

Ce își propune Primăria Târgu Lăpuș pentru viitor, prin măsurile ce vor fi luate în urma aplicării strategiei locale de gestiune a deșeurilor: **„Reducerea cantității de deșeurii care ajung la rampele de depozitare la 5% din cantitatea totală generată, până în 2035”**.

2. Teia Ciulacu, Președinte ViitorPlus, a discutat despre RECICLETA – un program ViitorPlus, recunoscut la nivel European pentru soluția de colectare selectivă dezvoltată. RECICLETA este un proiect de economie socială, lansat în 2009, pentru a transpune principiile dezvoltării durabile. În anul 2013, RECICLETA a câștigat marele premiu, la secțiunea de mediu a EIB Social Innovation Tournament, organizat de European Investment Bank Institute, în colaborare cu Budapest University of Technology and Economics, Demola-Budapest și European Entrepreneurship Foundation.

Problema majoră de la care a plecat construirea acestui proiect, pe lângă nevoia de a crește cantitățile de deșeurii reciclate, constă în faptul că *„Mașini mari merg pe străzi și strâng, din loc în loc, 50-100 de kilograme de deșeurii. Acesta nu poate fi un sistem care să funcționeze sustenabil pentru că acele mașini poluează, ne încarcă aerul pe care îl respirăm și deja suntem sufocați la nivelul acestui oraș foarte mare.”*, a explicat Teia Ciulacu. Aceasta a mai spus: *“Ne-am dorit să găsim o soluție de transport ecologic și așa*

am ajuns la cargo-tricicletă. Cel mai probabil am fost primii care am adus acest mijloc de transport în România.”

Cargo-tricicletele fac drumuri scurte și colectează cantități mici de deșeuri de la companii și de la scări de bloc. Deșeurile sunt depozitate temporar, până se strânge o cantitate totală de 2-3 tone. Abia după ce s-a strâns o cantitate considerabilă, un camion vine și o ridică pentru reciclare. „Astfel este sustenabil atât economic, cât și pentru mediu – nu a fost nevoie ca acea mașină să facă mai multe drumuri pentru cantitatea mare de hârtie, ci unul singur.” a adăugat Ciulacu. „Noi înlăturăm lipsa de încredere. Dacă vine RECICLETA la tine poți să fii sigur că deșeurile nu se amestecă cu altceva, nu se duc la groapa de gunoi, noi valorificăm deșeurile. Aproape un sfert din costurile programului sunt susținute din valorificarea deșeurilor.” a subliniat Președintele ViitorPlus.

De la an la an RECICLETA a crescut, deși nu a avut susținere din partea autorităților, companiile au început să sprijine inițiativa. Cel mai recent partener al programului, care susține dezvoltarea în 2017 și 2018, este Kaufland România.

Câteva dintre rezultatele totale ale programului RECICLETA:

- 420 de tone de deșeuri, în special hârtie, au fost colectate și reciclate. „Hârtia nu a mai ajuns la groapa de gunoi. Aceasta nu s-a mai amestecat cu alte deșeuri menajere umede. Odată ce hârtia se contaminează de la alte deșeuri nu mai poate fi reciclată niciodată. În gropile de gunoi, din cauza modului în care se descompun acolo deșeurile, ea se transformă în metan, un gaz cu puternic efect de seră, mai nociv decât CO₂, care participă la schimbările climatice.” a explicat Teia Ciulacu.
- Peste 6.300 de arbori au fost salvați de la tăiere, deoarece a fost folosită maculatura în producția hârtiei, nu lemn.
- 300 de scări de bloc, din sectorul 2, beneficiază de serviciul de colectare a hârtiei.
- De 2 ani de zile, RECICLEA colectează și PET-uri și doze de aluminiu.
- Așadar, 30.000 de persoane beneficiază de sistemul de colectare cu cargo-triciclete conduse de persoane din grupuri vulnerabile.
- 200 de firme, majoritatea din sectorul 1, colectează activ deșeurile cu sprijinul cargo-tricicletelor.

„Este un loc în România unde deja, la nivel de Administrație Publică, se folosesc carbo-tricicletele. Acesta este Alba Iulia. A preluat sistemul nostru la nivelul administrației publice pentru a deservi instituțiile publice, tot cu 2 cargo-triciclete. [...] Visăm să avem măcar elemente și principii, aplicate în acest proiect, adoptate în administrațiile publice, care astfel pot să-și eficientizeze sistemul de colectare selectivă atât pentru a crește cantitățile, cât și pentru a integra și alte considerente: partea de transport ecologic și partea de muncă pentru persoane din grupuri vulnerabile.” a mărturisit Teia Ciulacu în încheiere.

3. Simona Tatu - Consilier PR, Omniasig Vienna Insurance Group, a vorbit despre colectarea selectivă a deșeurilor de hârtie în cadrul punctelor de lucru situate în zona RECICLETA.

Colaborarea cu RECICLETA a început în anul 2014, în cele 3 clădiri ale sediului central din București.

„În primii doi ani am încercat un proiect pilot în sediile semicentrale și am realizat afișe și cutii pentru reciclare cu o grafică drăguță, care să atragă atenția colegilor.”, a declarat Simona Tatu. **Compania promovează acest proiect** nu doar pe pagina oficială de Facebook, ci și în cadrul buletinului informativ electronic și cel tipărit, amintind constant nevoia de implicare în colectarea selectivă a deșeurilor de hârtie. Treptat, au observat schimbările în comportamentul angajaților. „Chiar dacă inițial rupeau hârtia și o aruncau la coș, o luau apoi și o duceau la coșul destinat reciclării.” a mai spus Tatu. Angajații au început să colecteze selectiv și, la finalul primului an de colaborare, au reciclat 812 kilograme de hârtie și au salvat de la tăiere 12 arbori maturi. În 2017, au extins proiectul pilot și în celelalte 5 puncte de lucru situate în sectorul 1. Reprezentanții companiei au observat și cum colegii din celelalte sectoare colectează hârtia și apoi o aduc la unul dintre sediile în care se colectează cu RECICLETA. În cei 3 ani de colaborare,

Omniasig a colectat **4.628 kilograme hârtie, 700 kilograme carton și a salvat de la tăiere 80 de arbori maturi.**

Reamintirea constantă prin buletine informative în cadrul organizației, **colaborarea cu un colector de încredere, și adoptarea exemplului de comportament pozitiv** al colegilor care colectează, au dus la crearea unui mecanism funcțional de colectare selectivă în cadrul birourilor Omniasig.

4. Mihai Drăguț, Șef centru la Vrancart Pantelimon, a prezentat perspectiva fabricii de reciclare a deșeurilor de hârtie (deschisă în 1977), care se ocupă și de colectarea materiei prime.

Odată colectate, deșeurile reciclabile sunt transportate la fabrici în care sunt prelucrate și devin materie primă pentru alte tipuri de produse. Vrancart S.A. este un exemplu de fabrică care transformă deșeurile de hârtie și carton în: carton ondulat, hârtie de carton ondulat și în obiecte igienico-sanitare din hârtie.

„Produsele sunt create din maculatură reciclabilă, sunt biodegradabile și nu au un impact negativ asupra mediului. [...] avem 1.180 de angajați, dintre care 200 de angajați lucrează în depozitele de colectare proprii pentru a asigura materia primă necesară fabricii.”, a specificat Mihai Drăguț. *„Vrancart S.A. reciclează în prezent peste 30% din maculatura colectată la nivel național, fiind unul dintre cei mai importanți reciclatori de deșeuri pe bază de fibre de celuloză, un important depoluator al României. Aproximativ 500-600 tone de deșeuri pe zi sunt colectate atât în orașul Adjud, din județul Vrancea, cât și în celelalte 19 centre de colectare pe care le avem în țară.”* a mai spus Drăguț.

Capacitatea totală de producție a fabricii Vrancart este de 168.500 de tone/an.

5. Raluca Ouriaghli, Director executiv la „Ateliere Fără Frontiere”, a povestit despre proiectele de reutilizare a deșeurilor din echipamente electrice și electronice și a produselor alimentare.

Cu toții cunoaștem deja cei **3R**, care ne arată că, pentru a proteja mediul, este important ca în primul rând să **reducem consumul**, apoi să **reutilizăm** obiectele, abia apoi să recurgem la **reciclare**. În ultimii ani, s-a putut observa la nivel global o accelerare a uzurii morale a echipamentelor IT, a telefoanelor mobile. Pe de altă parte, există o nevoie reală în grădinițele, școlile din România, în comunitățile sărace de astfel de echipamente. Constatând acestea, asociația **„Ateliere Fără Frontiere” a înființat un atelier de reutilizare a echipamentelor IT, având misiunea principală „de a acompania persoanele defavorizate pentru a le aduce într-o situație de incluziune socio-profesională”** - a spus Raluca Ouriaghli. Aceasta a continuat prin a explica cum funcționează Atelierul: **„Este un atelier în care dezmembrăm pentru reciclare și reciclăm creativ. Mergem cu mașinile proprii la sediile companiilor, instituțiilor, ONG-urilor și colectăm deșeurile de echipamente IT, dar și restul echipamentelor care nu mai funcționează ori sunt uzate moral. [...] Testăm, recondiționăm, resoftăm, reutilizăm și le donăm. Am reușit să donăm 12.000 de calculatoare, imprimante, videoproiectoare pentru uz didactic în școli și grădinițe, pentru ONG-uri. [...] Ce nu mai poate fi refolosit în Atelierele noastre este procesat pentru reciclare. Facem recuperarea materialelor secundare: plastice, diverse metale feroase și neferoase, pe care le cumpărăm de la noi diverși reciclatori.”**

Bio&co este un alt proiect al asociației **„Ateliere Fără Frontiere”**. Este tot o întreprindere de reinsertie socială și profesională, unde se produc legume bio, pe care le distribuie către consumatori abonați. O componentă a proiectului este producerea propriului compost din resturi alimentare, dar și reutilizarea alimentelor care mai pot fi consumate. Ouriaghli a povestit: **„Colectăm deșeuri alimentare de la supermarketuri și de la un lanț hotelier. Resturile de la bucătărie și legumele și fructele care se strică puțin, dar nu total, le reutilizăm. Adică, facem o selecție și, ce mai poate fi consumat de către oameni, donăm către Direcția de Asistență Socială sau către propriii angajați sau către asociații, fundații cu care colaborăm și care distribuie mese calde. [...] Ce nu mai poate fi consumat de către oameni și nu mai poate fi procesat sub formă de ciorbe, salată de fructe ș.a., merge în zona noastră de compost și producem astfel propriul fertilizant natural pentru ferma Bio&co.”**

6. Andrei Coșuleanu, Director executiv “Let’s Do It, România!” a discutat despre proiectul de recondiționare a altor tipuri de obiecte recuperate cu ajutorul unor companii.

„Economisim foarte puțin și consumăm extraordinar de mult și atunci ne-am dus în alte țări, unde deja merge un sistem. [...] Cei din Suedia făceau o parte bună a lucrurilor, colectau de la oameni tot felul de resurse, le recondiționăm și ajungeau să sprijine comunitățile prin bunuri recondiționate.”, a spus Andrei Coșuleanu. Acesta a mai menționat că „Am găsit o deschidere foarte mare la companii pentru ideea de a reutiliza deșeurile care nu sunt primare, adică textil, încălțăminte, jucării.[...] Am început de anul trecut un pilot, anul acesta am continuat, în care strângem din companii, de la oameni: haine, încălțăminte, rechizite tot felul de lucruri.” “Let’s Do It, România!” a reușit astfel să colecteze aproximativ 8 tone de materiale reutilizabile. Totodată, au început să le recondiționeze pentru a putea fi reutilizate. Coșuleanu a mai mărturisit că „în această perioadă avem prima colecție de produse recondiționate de către noi”. De asemenea, acesta și-a exprimat dorința ce a deschide în București un centru din care să se poată achiziționa diferite obiecte reutilizate, de la echipamente electrice și electronice, la obiecte textile și mobilă, după exemplul unor astfel de centre din străinătate.

Despre ViitorPlus

ViitorPlus – asociația pentru dezvoltare durabilă – este o organizație non-profit cu o **experiență de 11 ani** în dezvoltarea de programe de antreprenoriat social, educație pentru mediu, voluntariat și infrastructură de mediu. Principalele programe derulate sunt „Adoptă un copac!”, Atelierul de Pânză, Recicleta, Harta Reciclării, ecOprovocarea, BirouEco, Bigăr - amenajare eco-turistică, Regenesys.

Viziunea ViitorPlus: „Încurajăm și contribuim la dezvoltarea durabilă pentru indivizi, organizații și comunități.” Pentru mai multe informații, vizitați pagina web: www.viitorplus.ro.